

מראה מקומות, שיעור מאת הג"ר יהודה לנדי שליט"א

Searching for the True Har ha'Bayis

מדות פרק א' משנה א' - בענין החיפוש אחר הר הבית האמיתי

משניות מסכת מדות

1.1

פרק א'

משנה ג'

חמשה שערים היו להר הבית: שני שערי חלדה מן הדרום, משמשין כניסה ויציאה; קיפונוס מן המערב, משמש כניסה ויציאה; טדי מן הצפון, לא היה משמש כלום; שער המזרחי, עליו שושן הבירה צורה, שבו כהן גדול השורף את הפרה, ופרה וכל מסעדיה, יוצאים להר המשחה.

1.2

משנה ט'

ומקום היה שם אמה על אמה, וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה, ושלשלת שהמפתחות היו תלויות בה. הגיע זמן הנעילה, הגביה את הטבלא בטבעת, ונטל את המפתחות מן השלשלת, ונעל הכהן מבפנים, ובן לוי ישן לו מבחוץ. גמר מלנעול, החזיר את המפתחות לשלשלת, ואת הטבלא למקומה, נתן כסותו עליה, ישן לו.

1.3

פרק ב'

משנה א'

הר הבית היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה; רבו מן הדרום, שני לו מן המזרח, שלישי לו מן הצפון, מעוטו מן המערב. מקום שהיה רב מדתו, שם היה רב תשמישו.

1.4

משנה ג'

לפנים ממנו - סרג גבוה עשרה טפחים; ושלש עשרה פרצות היו שם, שפרצום מלכי יון. חזרו וגדרום, וגזרו כנגדם שלש עשרה השתחויות. לפנים ממנו - החיל עשר אמות, ושתיים עשרה מעלות היו שם. רום המעלה חצי אמה, ושלחה חצי אמה. כל השערים שהיו שם, נשתנו להיות של זהב, חוץ משער ניקנור, מפני שנעשה בהן נס. ויש אומרים: מפני שנחשתן מצהיב.

1.5

משנה ד'

כל הכתלים שהיו שם, היו גבוהים, חוץ מכתל המזרחי, שהכהן השורף את הפרה עומד בראש הר המשחה, ומתכוון ורואה בפתחו של היכל בשעת הזית הדם.

1.6

פרק ג'

משנה ג'

למטה ברצפה באותה הקרן - מקום היה שם אמה על אמה, וטבלא של שיש, וטבעת היתה קבועה בה. שבו יורדין לשית, ומנקין אותו. וכבש היה לדרומו של מזבח, של שים ושתיים על רחב שש עשרה, ורבוהה היתה לו במערבו, ששם היו נותנים פסולי חטאת העוף.

משניות במסכתות אחרות

2.1

יומא פרק ג' משניות ט'-י'

בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח הסגן מימינו וראש בית אב משמאלו ושם שני שעירים וקלפי היתה שם ובה שני גורליו של אשכרוע היו ועשאן בן גמלא של זהב והיו מזכירים אותו לשבח בן קטין עשה י"ב דד לכיור שלא היה לו אלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה מונבז המלך היה עושה כל ידות הכלים של יוה"כ של זהב הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתח היכל ואף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה נקנור נעשו נסים לדלתותיו והיו מזכירין אותו לשבח.

2.2

יומא פ"ה

משנה ב'

משנטל הארון, אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים, ושתייה היתה נקראת, גבוהה מן הארץ שלש אצבעות, ועליה היה נותן.

2.3

שקלים פ"ה

משנה ג'

ארבעה חותמות היו במקדש, וכתוב עליהן: עגל, זכר, גדי, חוטא. בן עזאי אומר: חמשה היו, וארמית כתוב עליהן: עגל, זכר, גדי, חוטא דל וחוטא עשיר. עגל משמש עם נסכי בקר, גדולים וקטנים, זכרים ונקבות; גדי משמש עם נסכי צאן, גדולים וקטנים זכרים ונקבות, חוץ משל אילים; זכר משמש עם נסכי אילים בלבד; חוטא משמש עם נסכי של ש בהמות של מצרעין.

2.4

משנה ד'

מי שהוא מבקש נסכים - הולך לו אצל יוחנן שהוא ממנה על החותמות, נותן לו מעות ומקבל ממנו חותם. בא לו אצל אחיה שהוא ממנה על הנסכים, ונותן לו חותם, ומקבל ממנו נסכים. ולערב באין זה אצל זה, ואחיה מוציא את החותמות, ומקבל כנגדן מעות; ואם הותירו - הותירו להקדש, ואם פחתו - היה משלם יוחנן מביתו, שיד הקדש על העליונה.

2.5

פ"ה פ"ג

משנה ג'

באו להר הבית וירדו. הר הבית והעזרות תחתיהם חלול, מפני קבר התהום. ובפתח העזרה היה מתקן קלל של חטאת, ומביאין זכר של רחלים וקושרים חבל בין קרניו, וקושרים מקל ומסבך בראשו של חבל, וזורקו לתוך הקלל, ומכה את הזכר ונרתע לאחוריו, ונוטל ומקדש, כדי שיראה על פני המים. רבי יוסי אומר: אל תתנו מקום לצדוקים לרדות) אלא הוא נוטל ומקדש.

רמב"ם הלכות בית הבחירה

3.1

פרק ב'

הלכה א'

המזבח מקומו מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם שנאמר זה מזבח לעולה לישראל ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך אל ארץ המוריה ונאמר בדברי הימים ויחל שלמה לבנות את בית יי בירושלים בהר המוריה אשר נראה לדויד אביהו אשר הכין במקום דויד בגרן ארנן היבוס.

3.2

הלכה ב'

ומסורת ביד הכל שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגורן ארונה הוא המקום שבנה בו אברהם המזבח ועקד עליו יצחק והוא המקום שבנה בו נח כשיצא מן התיבה והוא המזבח שהקריב עליו קין והבל ובו הקריב אדם הראשון קרבן כשנברא ומשם נברא אמרו חכמים אדם ממקום כפרתו נברא.

3.3

הלכה ג'

מדות המזבח מכוונות הרבה וצורתו ידועה איש מאיש ומזבח שבנו בני הגולה כעין מזבח שעתיד להבנות עשוהו ואין להוסיף על מדתו ולא לגרוע ממנה.

3.4

הלכה ד'

ושלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה אחד העיד להן על מקום המזבח ואחד העיד להן על מדותיו ואחד העיד להן שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות אף על פי שאין שם בית.

3.5

פרק ד'

הלכה א'

אבן היתה בקדש הקדשים במערבו שעליה היה הארון מונח.

3.6

פרק ה'

הלכה א'

הר הבית והוא הר המוריה היה חמש מאות אמה על חמש מאות אמה והיה מוקף חומה וכיפין על גבי כיפין היו בנויות מתחתיו מפני אהל הטומאה וכולו היה מקורה סטיו לפניו מסטיו.

3.7

הלכה ו'

העזרה לא היתה מכוונת באמצע הר הבית אלא רחוקה מדרום הר הבית יתר מכל הרוחות וקרובה למערב יתר מכל הרוחות ובינה ובין הצפון יתר ממה שבינה ובין המערב ובינה ובין המזרח יתר ממה שבינה ובין הצפון.

3.8

הלכה ז'

ולפני העזרה במזרח היתה עזרת הנשים והיא היתה אורך ק' אמה ול"ה על רוחב קל"ה וארבע לשכות היו בארבע מקצעותיה של ארבעים ארבעים אמה ולא היו מקורות וכן עתידין להיות.